

Vierasperäisten sanojen loppuäänne.

Kielessämme on vieraille konsonanttiloppuisille sanoille annettu loppuäänneksi *i*. Näin ei kuitenkaan alkujaan ollut asianlaita, myös *a* saattoi tulla kysymykseen, joten esim. *ristin* sijassa oli *rista*. Nyt on *i:n* liittäminen sanan perään yleinen sääntö ja käytäntö. Meidän loppu*i*:mme on niin heikko, tekisi mieli sanoa raihnas äänne, että sitä voisi kutsua jonkinlaiseksi heittomerkeksi. Jos siis kirjoitan esim. »Stalinin päiväkäsky», niin tiedän, että nimen nominatiivimuoto on Stalin. Näin käy useiden kielten nimistön kirjoittaminen, mutta hullummin on ranskalaisten ja englantilaisten nimien laita suomalaisessa tekstissä. Useiden nimien lopussa on *e*, jota ei äännetä, kuten *Corneille*, *Shakespeare*. Tai niiden loppuun on kirjoitettu konsonatti, jota ei äännetä, esim. *Musset*. Nyt kun tahdotaan olla oikein hienoja, niiden geneetiivi kirjoitetaan *Corneille'in*, *Shakespeare'in*, *Musset'n*. Oletetaan siis että lukija tietää ääntää *Kornei*, *Šėkspīr*, *Mysee*, vaikka lukijoista useimmat eivät osaa ranskaa ja englannin kieltä. Ja onpa ranskankielen taitureissakin monia, jotka eivät varmaan tiedä, ääntyykö esim. *s*:ään päättyvissä nimissä tämä *s* vai ei. Kun nyt kuitenkin juhlallisessa ranskalaisessa puheessa, kuten esim. näyttämökielessä loppu-*e* kuuluu, en ymmärrä, miksi tavallinen suomalainen ei saisi lausua ja kirjoittaa *Molièren*, *Corneillen*. Kun kerran meidän loppu*i*:mme

on niin heiveröinen, että se on kuin loppuheitto, niin siitä seuraa luonnollisesti, että varsin hyvin voimme kirjoittaa *Calaisin*, *Mussetin*, ja lisäksi: niin meidän tuleekin kirjoittaa, sillä emme voi vaatia, että kaikki suomalaiset, niin sanotut sivistyneetkään, osaisivat hyvin ranskaa, varsinkin kun on useita ranskalaisia nimiä, joista vain harva voi varmaan sanoa, ääntyykö niiden kirjoitettu loppukonsonatti vai ei.

Tällaisella *i*-eväällä tehdään rumia muotoja kielemme, vaikka liittymällä alkuperäiseen vieraan sanan muotoon saataisiin kauniimpia ja sointuvampia. Miksi kirjoitetaan esim. *barokki*, sen sijaan että seuraamalla italiankielistä muotoa saataisiin sointuvampi *barokko*? Turhaa on saksalais-ruotsalaista muotoa matkien sanoa *gondo(o)li*, kun paljon luontevampi ja omankin kielemme mukaisempi olisi italialainen *gondola*. Ei siis myöskään *Korintti*, vaan kreikan mukaan *Korintto*, kuten nykyinen Uuden Testamentin suomennoskin kirjoittaa. Vakiintunut muoto *Tukholma*, eikä *Tukholmi* tai *Tukhulmi*, viittaa selvästi siihen, että loppu-*i*tä voidaan välttää. *Toksova*, *Pulkova*, joka viimeksimainittu aikoinaan kuului *Pulkkala*, ja ainakin pari sataa vuotta vanha *Kiova* ohjaavat muotoihin *Krakova*, *Harkova* yms. Paikannimistä puhuen tulee mieleen Italian ja Ranskan välinen maakunta, joka nyt Tietosanakirjan mukaisesti kulkee *Sa-*

voijin nimellä, vaikka sen alkuperäisen italialaisen muodon perusteella tulisi kuulua sointuvammin ja kauniimmin *Savoia* (latinaksi *Sabaudia*).

Onneksi meillä on *skyyttä* ja *jesuiitta* jo tullut valtaan *skyytin* ja *jesuiitin* sijalle. *-iikka* on valloittanut *-iikilta* paikan: *botaniikka*, *fysiikka*, *akustiikka*, *dynamiikka* ja *politiikka*. Minkätähden vain *poliitikko* eikä *politikko* ole yhtä hyvä ja selvä? Mahdotonta on enää muuttaa *musiikkia* muuksi. Myös *fysiikki* merkitsemässä ruumiin rakennetta pysyy voimassa, erotuen *fysiikka*-tieteestä. *Polemiikki* saisi hyvin olla *polemiikka*, samoin kuin siihen kuuluva verbi *polemikoida*, vrt. ranskan *polémiquer*, epäsi kiön *polemisoida* muodon sijasta. Onneton tekele on *sanskriitti*. Sanskritin sanassa *sámskrta* on korko ensi tavulla ja vokaalinen *r* on mahdollisimman lyhyt *ri*. Sana kuuluisi suomeksi *sanskritta*. Hauska on todeta, että *probleema* on tunkenut tieltään *probleemin*.

J. J. M.

Toimitus viittaa lehtemme viime vuosikerran ss. 456—7 julkaistuun prof. M. Airilan kirjoitukseen, jossa — Suom. Kirj. Seuran kielivaliokunnankin päätökseen vedoten — niinkään puolletaan »mykär e:n» vahventamista sidevokaaliksi sellaisissa tapauksissa kuin genet. *Cayennen*, iness. *Dieppessä*, illat. *Dunquerqueen* jne.

Sen sijaan toimitus, samaten Kielivaliokunnan kannan mukaisesti, pitää vastustettavana esim. kirjoitustapaa (genet.) *Mussetin*, koska sen järjellinen ääntäminen olisi mahdotonta, ja suositaa kirjoitusasua *Musset'n*, joka on äännettävä Myseen (pääpaino toisella tavulla). Tätä seikkaa koskeviin laajoihin pohdintoihin ohjaavia kirjallisuusviitauksia ks. viimeksi Vir. 1944 s. 84.

Muiden arv. kirjoittajan yllä tekemien ehdotusten johdosta mainittakoon vielä, että Kielivaliokunnan hyväksymä ohjeluetelo suosittaa asuja *poliitikko*, *fysiikka*, *sanskriitti*.